

Justitiedepartementet
Konsumentenheten

Vår referens/dnr:
123/2014

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:
Ju2014/4305/KO

2014-10-06

REMISSVAR

Förbättrad tvistlösning på konsumentområdet – Ny EU-lagstiftning och en översyn av det svenska systemet (SOU 2014:47)

Svenskt Näringsliv och LO begränsar sitt yttrande till att endast omfatta de delar av betänkandet och de förslag som berör kollektivavtalsgrundad försäkring, dvs försäkringar som grundar sig på kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Utredningen föreslår att ARN:s kompetensområde utvidgas till att även omfatta sådana försäkringar och menar att avtalsrättsliga tvister rörande dessa försäkringar omfattas av EU-direktivet om alternativ tvistlösning för konsumenter (2013/11/EU).

Svenskt Näringsliv och LO menar att avtalsrättsliga tvister som grundas på kollektivavtalsgrundad försäkring inte omfattas av ifrågavarande direktiv. Därmed ska sådana tvister inte heller prövas av ARN.

Kollektivavtalsgrundad försäkring

Kollektivavtalsgrundad försäkring finns definierad i Försäkringsavtalslagen (2005:104), i det följande FAL. Arbetsmarknadens parter har träffat överenskommelser om sådana försäkringar i stor omfattning och det stora flertalet anställda i Sverige omfattas av dessa försäkringar. De ger bland annat ersättning vid sjukdom, arbetsskada, dödsfall samt ålderspension.

För dessa försäkringar gäller att de avser förmåner som är del av anställningsvillkoren för de anställda och arbetsgivaren förbinder sig, genom att omfattas av kollektivavtalet, att teckna nödvändiga försäkringar för att ge de anställda förmånerna, jfr FAL 18:1 och 20:1. Det är

således arbetsgivaren som ingår ett försäkringsavtal med försäkringsbolaget. För alla kollektivavtalsgrundade försäkringar gäller dessutom att det är arbetsgivaren som betalar försäkringspremierna.

De kollektivavtalsgrundade försäkringarna tillhör, genom att de grundas på överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter om anställningsvillkor, det arbetsrättsliga området. Det innebär att tvister normalt löses genom förhandlingsordningar för respektive avtalsområde. Utöver detta innehåller de kollektivavtalade försäkringarna egna regler för tvistlösning, t ex för avgörande om en försäkrads rätt till ersättning ur en försäkring. Dessa besvärsordningar innehåller vanligen ett förfarande med rådgivande nämnder där de avtalsslutande parterna ger råd till försäkringsgivarna om tolkning och tillämpning av villkoren i dessa försäkringar. Ärenden i dessa nämnder initieras ofta utav att någon försäkrad har gjort invändningar mot beslut som fattats av försäkringsbolaget. Vid tvist finns det dessutom en möjlighet att vända sig till särskilt inrättade skiljenämnder, vilkas verksamhet följer bestämmelserna i lagen om skiljeförfarande och förfaranderegler som arbetsmarknadens parter enats om.

Ett viktigt inslag i den svenska arbetsmarknadsmodellen är att kollektivavtalsparter själva förfogar över de avtal de ingått. En partsgemensam tolkning av en kollektivavtalsregel anses exempelvis binda den enskilde medlemmen. Det är viktigt att denna partsautonomi inte naggas i kanten.

Utredningens förslag

Utredningens förslag till lag om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden gäller enligt dess § 1 bara för sådan tvistlösning utanför domstol i konsumentförhållanden som avses i direktivet om alternativ tvistlösning. I direktivets första artikel klargörs att detta ska tillämpas på "tvister om avtalsförpliktelser som härrör från köpeavtal eller tjänsteavtal mellan en näringsidkare som är etablerad i unionen och en konsument som är bosatt i unionen". Definitionen av konsument återfinns i artikel 4 a) och den är; "fysisk person som agerar för ändamål som faller utanför den egna närings- och yrkesverksamheten".

Den kollektivavtalsgrundade försäkringen är en försäkring som tecknas genom ett avtal mellan arbetsgivaren och försäkringsbolaget. Ingenting av dessa är en konsument enligt direktivets definition. Kollektivavtalsgrundad försäkring omfattas därmed inte av direktivets tillämpningsområde och tvister ska därmed inte heller i fortsättningen prövas av ARN.

ARN har genom en föreskrift beslutat att inte pröva tvister som rör kollektivavtalsgrundad försäkring. Utredningen vill nu ta bort detta undantag med hänvisning till att sådana tvister inte är uttryckligen undantagna från direktivet. Istället föreslår utredningen att det ska prövas från fall till fall om tvister omfattas av ARN:s allmänna kompetensområde.

Svenskt Näringsliv och LO menar, med stöd av det som ovan anförts, att det är viktigt att lagstiftaren i den fortsatta lagstiftningsprocessen ger tydligt uttryck för att avtalsrättsliga tvister som rör kollektivavtalsgrundad försäkring inte omfattas av direktivet och den lagstiftning som föreslås och sådana tvister ligger utanför ARN:s kompetensområde.

Svenskt Näringsliv och LO gör också den reflektionen att arbetsmarknadens parter har tillgodosett de krav som kan och bör ställas för att få en säker rättstillämpning för de som omfattas av kollektivavtalsgrundad försäkring. Att lägga in sådana tvister i ARN:s kompetensområde skulle sannolikt göra det svårare för den försäkrade att förstå vilka

möjligheter han/hon har att få sin sak prövad. Samtidigt skulle ARN få en kraftigt ökad arbetsbörda eftersom myndigheten skulle behöva ta ställning till arbetsrättsliga frågeställningar.

SVENSKT NÄRINGSLIV

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Christer Ågren'.

Christer Ågren

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Torbjörn Johansson'.

Torbjörn Johansson